

Lijnwandeling 2: Maassluis – Berkel (28,8km)

Langs de Zuidrand van Midden-Delfland en Schieveen.

Start bij het metrostation Maassluis Centrum. Vervolgens langs het Scheur, via de Aalkeet-Binnen- en de Aalkeet-Buitenpolder door de Broekpolder en de Holierhoekse Polder. Hierna voert de route door de Noord-Kethelpolder naar De Zweth. Langs de Berkelsche Zweth en door de Nieuwe Rodenrijsche Droogmakerij naar het eindpunt: metrostation Berkel Westpolder.

Routebeschrijving

De routebeschrijving van de wandeling maakt gebruik van het wandelroutenetwerk Hof van Delfland. Waar de route daarvan afwijkt worden in deze routebeschrijving verdere details gegeven.

Verstoringen in het netwerk? Meld ze bij: www.meldpuntroutes.nl

Scan de QR-code voor een export van de route in GPX-formaat.

Start: metrostation Maassluis Centrum bij de hoofduitgang: knp 22.

Knp 22: naar knp 44, 27, 63, 21 richting knp 09/75 volgen tot knp 76, 77, 18 en knp 95.

Knp 95: RA Zuidbuurt in voorbij het Blankenburgtracé / informatiebord Midden-Delfland LA naar knp 56, 31, 55, 86, 03. Vermijd de paaltjesbrug ivm wateroverlast, RD. Knp 43, richting knp 28.

Echter na het Archeologisch Erf direct LA over het IJzertijdpad naar knp 23, 37, 27, 68.

knp 68: naar knp 46, 47, 45, 16, 85.

Knp 85: over het bruggetje LA volg het graspad. Aan het eind RA, bij de T-splitsing RA: knp 36, 89, 74, hier LA naar knp 48, over de Kandelaarbrug. Voorbij de Schie RA de trap af: knp 39.

Knp 39: Richting Zweth maar voor de brug LA. Volg de Zwethkade. RA over de houten brug. Volg de paaltjes met een witte kop door de Schieveense Polder. Voor Hofwijk LA langs de brede sloot, over twee hekken en LA over de parallelweg van de A13. Via het voetpad door de tunnel onder de A13 en dan RA het talud op. Vervolgens RA over het viaduct. Voorbij het viaduct het talud af en RA naar knp 88 aan de Berkelsche Zweth.

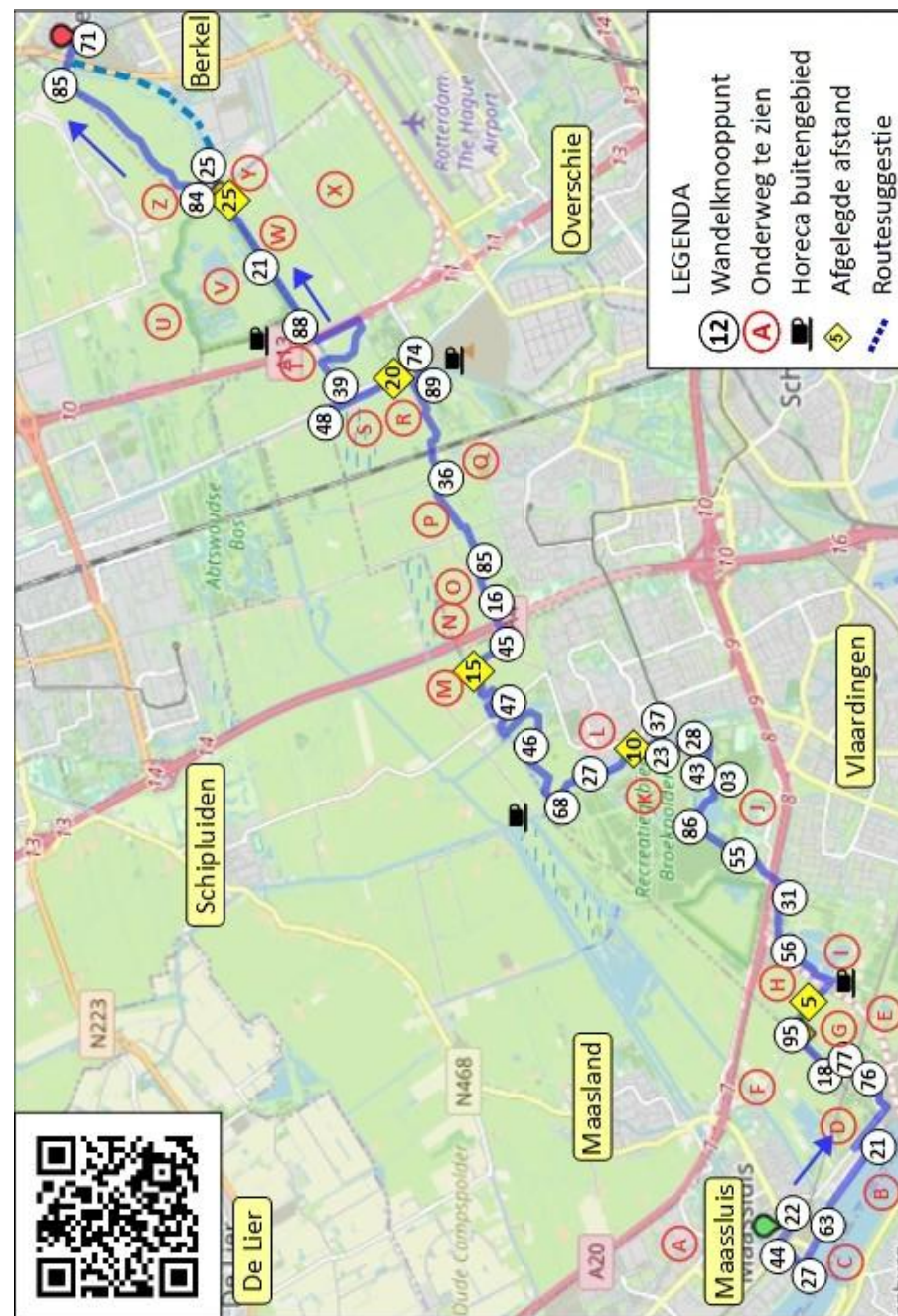
Knp 88: naar knp 21, 84 en knp 25. Over de sluis en de Molenkade tot de kruising met de Molenweg. Tijdens het broedseizoen: zie routesuggestie: *. Buiten het broedseizoen LA over de Molenweg naar molen de Valk. Voorbij de molen RA over het graspad naar knp 85 en 71 bij metrostation Berkel – Westpolder. *Het eindpunt van de route is bereikt.*

Voor de bereikbaarheid met het openbaar vervoer van het begin- en eindpunt van de wandelroute wordt verwezen naar www.9292ov.nl

Routesuggestie

Deze is op de kaart aangegeven met een stippellijn.

*: **Knp 25:** Tijdens het broedseizoen (15/03 tot 15/07). Aan het eind van de Molenkade RA en direct LA. Voor de brug LA over het fietspad (Boezempad) langs de Bovenvaart. Aan het eind van het pad RA naar metrostation Berkel – Westpolder. *Het eindpunt van de route is bereikt*

Onderweg te zien

Midden-Delfland, het groene hart van de zuidwestelijke Randstad. Een kleinschalig oud cultuurlandschap met de kenmerken van het Hollandse landschap achter de duinen: laaggelegen (1 tot 3 m onder NAP) en lichtglooiend door de oude kreekruggen en de natte veengebieden daartussen. De op de kreekruggen gelegen boerderijen, de oude dorpskernen, de vele molens en gemalen, de kades en oude slotenpatronen tonen je steeds weer de eeuwenoude historie van dit gebied. Een groene oase met een rijke natuur en weidse vergezichten te midden van het grootschalige stedelijke en industriële geweld. De locatie van onderstaande bezienswaardigheden is gemarkeerd op de routekaart. De rode volglater wordt hierbij gebruikt als referentie.

Gebouwen van de sleepdienst van L. Smit & Co, gebouwd in 1896

Het Scheur in 1769 tussen het eiland Rozenburg en Delfland

A. Maassluis

Maassluis is rond 1340 ontstaan als Maeslandsluys, een nederzetting bij de uitwaterende sluis in de zeewering tussen Rotterdam en de Noordzee. Na de afscheiding van Maasland in 1614 ontwikkelde Maassluis zich tot vissershaven en vanaf de 19e eeuw tot belangrijk centrum van de zeesleepvaart.

B. Het Scheur / Waterweg

Het Scheur was oorspronkelijk de noordelijke zijtak van de monding van de Maas, die begon bij de samenvloeiing van de Oude Maas en de Nieuwe Maas (vroeger de Merwede) net ten westen van Vlaardingen. Deze zijtak eindigde in de Maasmonding, destijds ten zuiden van de strandvlakte De Beer. In 1872 werd de Nieuwe Waterweg door die strandvlakte gegraven, ongeveer vanaf de huidige Maeslantkering. Het Scheur werd vervolgens verbreed ten behoeve van een goede bereikbaarheid van de Rotterdamse havens. Sinds 2013 is Het Scheur weer de officiële naam van het stuk Waterweg tussen Vlaardingen en de Maeslantkering. De rechtstreekse waterverbinding tussen Rotterdam en de Noordzee bestaat dus uit drie delen: de Nieuwe Maas, Het Scheur en de Nieuwe Waterweg. De Beerplaat was eerst een eiland maar is inmiddels opgegaan in het havengebied van de Maasvlakte.

C. Veer Maassluis – Rozenburg

De veerdienst tussen Maeslandsluys en Brielle wordt voor het eerst genoemd in de 14e eeuw (het eiland Rozenburg/Blankenburg bestaat dan nog niet). Rond 1728 zorgde landaanwas in de Maasmonding ervoor dat het Staeldiep werd afgesloten door het nieuwe eiland Rozenburg / Blankenburg. Er is dus een splitsing nodig in een veer Maassluis-Rozenburg en een veer Rozenburg-Brielle. Het overbruggen van de afstand tussen beide

aanlegplaatsen op Rozenburg werd gedaan met een voermans- of wagenveer en duurde bijna een uur. Sinds november 1891 werd op verzoek van de provincie een stoomboot ingezet op de veeverbinding Maassluis - Rozenburg. De 'Hoofdingenieur van Elzelingen', die in het midden van de 20e eeuw tientallen jaren de verbinding onderhoudt, is de eerste veerboot op de Waterweg met radar aan boord.

D. De Lickebaert

Dit is de oude naam voor het hele zuidwestelijke deel van wat nu Midden-Delfland is. Nu is het de naam van de strook tussen de Maassluisdijk en Het Scheur. Toen in 1992 bekend werd dat de provincie voornemens was in de Lickebaert naast de Rietputten een stortplaats voor zwaar vervuild afval te maken, ontstond een massaal protest van omwonenden en andere betrokkenen. Onderdeel daarvan was de (illegale) aanleg van een Volksbos op de locatie waar het stort was gepland. Uiteindelijk was het protest succesvol: de stortplaats is afgeblazen. Het gebied is begin deze eeuw heringericht als recreatie- en natuurgebied.

E. Oeverbos, Volksbos, Rietputten

Tussen Maassluis en Vlaardingen ligt langs Het Scheur het Oeverbos. Een smalle strook met een parkachtige inrichting in Engelse landschapstijl. Aan de noordkant van het Oeverbos, even over de Maassluisdijk, ligt het Volksbos. Aangelegd door bewoners in 1992 als actie tegen de plannen voor een afvalstort. Het is een gevarieerd gebied met veel broedvogels en vlin-ders. Inmiddels wordt het bos weer bedreigd, nu door het Blankenburgtracé.

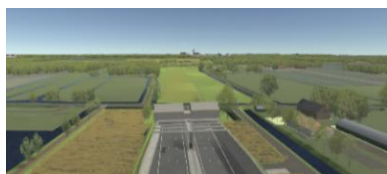
F. Aalkeetpolders

De Aalkeet-Binnenpolder (ten zuiden van de Zuidbuurt) heeft een gemengde klei-zand-veenbodem, waardoor deze polder (ook) geschikt was voor landbouw. De boerderijen in dit gebied staan op de hogere kreekruggen. De Aalkeet-Buitenpolder (ten noorden van de Zuidbuurt) bestaat voor het grootste deel uit veenweiden die uitsluitend voor veeteelt worden gebruikt. Een deel van het gebied is door de Vereniging Natuurmonumenten ingericht voor de natuur. Hier wordt het waterniveau plas-dras gehouden speciaal voor de weidevogels. De eendenkooi 'Het Aalkeetbuiten' is één van de twee overgebleven eendenkooien in Midden-Delfland.

G. Sarijnenhove

De achterzijde van deze zeer monumentale boerderij toont nog slechts een gedeelte van de vroegere stal. De voorgevel is des te indrukwekkender. In 1644 werd een extra kamer aan de boerderij aangebouwd, waardoor een zeer breed geheel ontstond met fraaie vensters en trapegevels. In die tijd was Sarijnenhove als buitenplaats in gebruik bij de Delftse notabel Nicolaes Boogaert. (Restauratie in 1994).

Artist-impression Holland tunnel

Eind 2018 is begonnen met de aanleg van het Blankenburgtracé, een nieuwe noord-zuidverbinding tussen de A20 en de A15. De verbinding moet mogelijke verkeersproblemen rond de Beneluxtunnel en de doorstroming op de A4-corridor verminderen en zorgen voor een robuuste ontsluiting van de Rotterdamse haven. Het tracé loopt pal naast de Krabbeplas, kruist de Zuidbuurt en loopt dwars door de Aalkeet-Binnenpolder en het Oeverbos. Het tracé is verdiept aangelegd en ondertunneld. Het betekent weer een aanslag op belangrijke natuur- en landschapswaarden in dit gebied

I. Krabbeplas

De Krabbeplas werd omstreeks 1990 ten behoeve van de waterberging gebaggerd; inmiddels is het een aantrekkelijke recreatieplas. Bij het baggeren van de plas werd een skeletgedeelte aangetroffen van een man uit de Bronstijd (14e eeuw v. Chr.), een periode waarvan tot dan toe niet bekend was dat Midden-Delfland werd

bewoond. Ook zijn in de omgeving de eerste sporen van de Vlaardingen-cultuur aangetroffen: een prehistorische cultuur uit de periode tussen 3.500 en 2.500 jaar v. Chr. De stenen bijl die in 1958 in de Westwijk van Vlaardingen werd gevonden, maakte dat de geschiedenisboeken herschreven moesten worden. Tot dan toe had men aangenomen dat West-Nederland in de prehistorie onbewoond was. Gevonden zijn hier gebruiksvoorwerpen van gepolijst hout en bot, stenen bijlen, resten van kano's, etc. Later bleek deze cultuur ook voor te komen in andere delen van West- en Zuid-Nederland.

Opspuiten Broekpolder (foto Federatie Broekpolder)

J. Broekpolder

De boerenbedrijven in de Broekpolder werden in de jaren '60 van de vorige eeuw onteigend en afgebroken ten behoeve van stadsuitbreiding van Vlaardingen. De polder werd opgehoogd met wat later bleek vervuild havenslib en was daardoor niet meer geschikt voor woningbouw. De grond werd met een laag zand afgedekt. Nu is de polder ingericht als recreatiegebied. Vrijlo-

pender runderen zorgen voor de begrazing.

Reconstructie van een huis uit de tijd van de Vlaardingencultuur

Tekening A. Rademaker: Holy ca 1700

K. Educatief Archeologisch Erf

In Vlaardingen zijn meerdere archeologische vondsten gedaan uit verschillende tijdperken. Op het Educatief Archeologisch Erf (EAE) gaan deze vondsten herleven, door 'gebouwen' uit de prehistorie, Romeinse Tijd, Middeleeuwen en vroegmoderne tijd te reconstrueren. Om die gebouwen heen wordt bijbehorend landschap aangelegd. In 2018 speelde het Educatief Archeologisch Erf een rol bij de herdenking van de 'Slag bij Vlaardingen' (1018 AD).

L. Holy

Vlaardingen-Holy is het deel van Vlaardingen ten noorden van de A20 en is genoemd naar de vroegere riddershofstad Holy, rond de voormalige hoeve "Holierhoek" aan de Holyweg. Het oudste, zuidelijke, deel van deze wijk stamt uit de jaren '60 van de vorige eeuw, het noordelijk deel uit de jaren '80.

Potter ca. 1572

M. Holierhoekse Polder

Holierhoekse molen was de naam van één van de zes molens die al in 1502 de Holierhoekse en de Zouteveense Polder droogmaalden. Het woord komt van Holy, de naam van een kasteeltje (later buitenplaats) dat in het zuidwestelijke deel van de polder stond. Het woord Holy komt van "Hoylede", een bevaarbaar water door hooggelegen land. De Hoylede was een noorde-

lijke tak van de Vlaarding. De Holierhoekse- en Zouteveense Polder vormen poldertechnisch één geheel: ze worden alleen gescheiden door de Zweth, het oorspronkelijke grenswater tussen het Vlaarding Ambacht en het Ambacht Zouteveen. Ze worden daarom veelal in één adem genoemd. Een groot deel van de Holierhoekse Polder is vanaf de jaren '60 van de vorige eeuw volgebouwd. De zuidelijke grens van de polder werd gevormd door de Kethelweg in het vroegere dorp Vlaarding-Ambacht.

N. A4 / Ketheltunnel en Ecoduct

Dit deel van de A4 kwam gereed eind 2015. De weg is grotendeels verdiept aangelegd om de natuurwaarden van het Midden-Delfland gebied zoveel mogelijk te ontzien. Links is de ecopassage over de snelweg en een aquaduct voor de Slinksloot en de Zweth. Rechts de Ketheltunnel, een landtunnel met een lengte van 2 km.

Hoeve Vrijlust (ca 1650), Rijksmonument

vendien hun oude kruiskozijnen bewaard. Allen zijn voorzien van zesdelige schuiframen.

O. Woudweg

Langs de Woudweg staan een aantal fraaie boerderijen, bijvoorbeeld nr. 24: Hoeve Vrijlust. Een goed bewaarde boerderij uit de 17e eeuw, waarvan het woonhuis links een afgeknotte puntgevel heeft en rechts een langwerpig gedeelte voor de opkamer. De vensters van de opkamer en de bovenvensters in de puntgevel hebben geblokte ontlastingsbogen. De laatste twee hebben bovendien hun oude kruiskozijnen bewaard. Allen zijn voorzien van zesdelige schuiframen.

lokatie verzakking tijdens de aanleg Provinciale weg

P. Harreweg / Octave De Coninckpad

De Harreweg ligt op de oude scheidingskade tussen de Holierhoekse- en Zouteveense Polder en de Noord-Kethelpolder. Het Octave De Coninckpad ligt op de strook land waarop in de jaren '30 van de vorige eeuw de provinciale weg tussen Den Haag en Rotterdam was voorzien. Alleen het stuk weg tussen Rijswijk en Delft (de Prinses Beatrixlaan) is gereed gekomen. De slappe ondergrond en de oorlog veroorzaakten problemen. Het ophoogzand en het voor ophoging gebruikte oorlogspuin verdween in de ondergrond. Nu resteren een slinger in de weg en over de berm sloten diverse ontsluitingsbruggen voor de weilanden. Octave De Coninck was een Amsterdamse kunstenaar, die in de tweede helft van de vorige eeuw veel tekeningen van Schiedam en omgeving heeft gemaakt.

Q. Groeneweg

Aan het eind van een ontginningsblok werd een lage dijk aangelegd om het water uit nog niet ontgonnen gebied te weren. Zo'n kade is bijvoorbeeld de Tant-hofkade ('t ant = het eind van) tussen de Delftse ontginning en de latere ontginning vanuit Schipluiden. Ook aan de zijkanalen van ontginningen werden soms kaden aangelegd.

Voorbeeld van zo'n 'zijwinde' is de Groeneweg bij Kethel.

Gevelsteen met afbeelding van een kandelaar

R. Kandelaar

De naam van deze buurtschap is ontleend aan herberg de Candelaar die hier in de 17e eeuw stond. Bij de herberg was een overzetveer en stond de kandelaar, een vuurbaken voor de scheepvaart. Het baken moet zo hoog als een huis zijn geweest, opgetrokken in steen en smeedijzer. Het geheel in de vorm van een kandelaar. Nu staan er vooral 19e eeuwse huizen en boerderijen. Tussen de bebouwing en de Delftse Schie loopt het oude trekpad van de trekschuit-verbinding van Delfshaven

naar Delft. Op één van de boerderijen (Ketelschekade 10, waar de route linksaf gaat) bevindt zich een gevelsteen uit 1878 waarop een kandelaar is afgebeeld.

S. De Zweth

De Zweth vormt samen met Zweth een buurtschap aan weerszijden van de Berkelsche Zweth, daar waar deze uitmondt in de Delftse Schie. De naam is afgeleid van het toponiem zwet, dat grens betekent. De Zweth, oorspronkelijk het Delftse deel van de buurtschap, is sinds 2004 tezamen met en een deel van de Akkerdijkse polder onderdeel van de gemeente Midden-Delfland. Zweth, gelegen aan de zuidkant van de ophaalbrug, behoort tot de gemeente Rotterdam.

situering Ecopassage Schie

T. Ecopassage Schie

De Ecopassage Schie is onderdeel van het gebiedsgericht programma Integrale Ontwikkeling Delft Schiedam (IODS) van de provincie Zuid-Holland. Het project creëert een verbinding voor kleine zoogdieren en amfibieën tussen de Akkerdijkse Plassen en de Vlietlanden. Een van deze diersoorten, de noordse woelmuis, is de enige uitsluitend in Nederland voorkomende diersoort. Oevers en perceelranden worden natuurlijker ingericht, zodat passagemogelijkheden voor dieren ontstaan. Beleving van natuur en landschap is een belangrijk doel.

U. Akkerdijkse Polder

Ook in deze polder zijn de typische kenmerken van het Midden-Delflandse landschap te zien: oude geuldalen met daartussen hoger gelegen zandiger kreekkruggen. In dit hele gebied zijn sporen gevonden van bewoning vanaf de IJzertijd tot ca 200 n.Chr. Ook in de Romeinse tijd werden vooral de kreekkruggen volop gebruikt voor

bewoning en landbouw. Daarna ontvolkte het gebied, waarschijnlijk door toenemende wateroverlast vanwege de stijging van de grondwaterspiegel. Er ontstonden grote moerassen, waarin vooral moerasvarens, elzen en berken groeiden, op de hoger gelegen delen heide, gagel en veenmos. De begroeiing in deze natte omgeving zorgde er voor dat op grote schaal veen ontstond. Omdat dit zeer geschikt was als brandstof en in de 10e eeuw n.Chr. het klimaat droger werd, werd deze ontginning economisch zeer interessant. Die werd toen systematisch in hofverband aangepakt, georganiseerd door de graaf van Holland: Floris I. Een hofverband houdt in dat de ontwikkelingsactiviteiten gebeuren vanuit een centrale hoofdvesting van de graaf, in dit geval vanuit het Hof van Delft. De bewoning nam weer toe, waarbij de bebouwing vooral in linten langs de randen van de hoger gelegen, drogere gronden plaatsvond.

V. Akkerdijkse Plassen

De Akkerdijkse Plassen zijn in de 18e eeuw ontstaan door kleinschalige veenwinning. Met de uiteindelijk gewonnen turf zijn de ovens gestookt waarin het typische Delfts Blauw werd gebakken. Het is nu een belangrijk vogelgebied, dat ondanks de druk van de Randstad ruimte biedt aan veel bijzondere vogels. De afwisseling

van rietland, bosjes, plassen en grasland zorgt ervoor dat veel soorten vogels waaronder de bosuil, kluut, blauwborst en grutto hier voorkomen. Het gebied wordt beheerd door de Vereniging Natuurmonumenten.

Berkelsche Zweth met links de Gerardushoeve

hier in dat jaar met zijn vrouw Catharina M.(Cato) Kester een veehoudersbedrijf op 12 ha land. Er was lange tijd geen telefoon, elektriciteit en gas. De in totaal 15 kinderen gingen naar school in Berkel en moesten daar wel eerst 6 km voor lopen of fietsen.

Polder Schieveen overgedragen aan Natuurmonumenten, waardoor het behoud van het landschap veilig is gesteld. De boeren die gronden in de polder pachten, gaan deze nog weidevogel-vriendelijker beheren.

Oude foto van Zwethsluis (beschermd monument)

W. Berkelsche Zweth

“Zweth” betekent grens of grenssloot. De Berkelsche Zweth is de grens tussen de Akkerdijkse en de Schieveense Polder. Het pad over de kade was vroeger bestemd voor de schippers met hun trekschuiten. Het leidt nu via een onderdoorgang, onder de A13, naar de Schie. Aan het eind van het pad ligt de Gerardushoeve, gebouwd in 1925. Gerardus J. (Gerrit) Heinsbroek begon

X. Schieveense Polder

Polder Schieveen of Schieveense polder is de naam van een polder en het voormalige waterschap in de voormalige gemeente Overschie, nu Rotterdam. Het waterschap was van ca 1400 tot 1977 verantwoordelijk voor de drooglegging en de waterhuishouding van deze veenpolder. In 2014 zijn de gemeentelijke gronden in

Y. Berkelsche Zwethsluis

De Berkelsche Zwethsluis, ook wel Oude Sluisje in Berkel genoemd, is een schutsluis met puntdeuren tussen de Berkelse Zweth en de Rodenrijse Vaart. De oorspronkelijke sluis werd in 1862 gebouwd door het bestuur van polder Berkel; de gedenksteen met dat jaartal in de westelijke wand herinnert hieraan. De sluis werd vroeger o.a. gebruikt door schepen met groente op weg naar de veiling. In 1977/1979 is de sluis op de lijst van beschermde monumenten geplaatst; hij werd in 1991/1992 gerestaureerd en is daarbij vrijwel geheel vernieuwd.

Molen De Valk

Z. Molen De Valk

Molen De Valk uit 1772 bemaalde oorspronkelijk de polder Berkel; sinds 1954 is het een woning. De molenaarswoning stamt uit de eerste helft van de 19e eeuw. Het zijn nu beide rijksmonumenten. In 1991 werd een grote restauratie uitgevoerd, sindsdien is de molen weer regelmatig draaiend te zien. Door een aanbouw kan de molen niet bij westenwind draaien.

Bronvermelding

Deze wandelroute maakt deel uit van een serie van 15 lange afstandsroutes, voor het eerst gepubliceerd in de periode 2015-2020. De serie is gemaakt door Jos van der Heide van de werkgroep Pad en de Midden Delfland Vereniging in samenwerking met de vereniging Te Voet. In 2024 zijn de routes geactualiseerd. Bij deze bewerking is tevens dankbaar gebruik gemaakt van:

- artikelen uit de Jaarboeken van de Historische Vereniging Oud-Schipluiden en informatie op de website www.middendelfland.net.
- publicaties van Midden-Delfland is Mensenwerk: <https://www.mdmw.nl/>